

מסורת הש"ס

חלון פרק שביעי עירובין

עמ.

עין משפט נר מצוה

ל א מיי פ"ג מלכות
עירובין הלכה יג
טו"ש ע"ח סי' שעב
ל א ב מ"י שם הלכה יד
טו"ש ע"ח סי' שעב
ל ב ג ד מ"י שם הלכה ג
טו"ש ע"ח סי' שעב
סעיף יט:
ל ג ה מ"י פ"ח מהל'
שבת הלכה לו סמג
לאון סה טו"ש ע"ח סי'
שעב סעיף יג:
ל ד ו מ"י שם טו"ש ע"ח
סי' שעב סעיף יט:

רבי נסים גאון

שמעון מנה מחצות שאין
מגיעות לחציה הריא
מחצות הריא דהא
שתי גזירות הדר עם
הבכרי, פליגי בה ר' חייא
ור' שמעון ב"ר חזא אמר
[מחלוקת]
המגיעות לתקרה וחד
אמר מחלוקת במחצות
שאין מגיעות לתקרה.

רבינו הגאון (המשך)

בר זה תוספת לארכו [הדר]
מיטע רחבו מ"ד טפחים.
אמר רבא הא דתנן וכן
שתי גזירותא זו כנגד זו
מותר, אבל זו שלא כנגד
זו לא למעלה מזה [לא], לא
אמרן אלא שיש ביהנה ג'
טפחים, אבל אין ביהנה ג'
טפחים עמוקה היא
ושתי מחצות שבת
שתי הצדיות גבה י'
טפחים מערבין שנים ואין
מערבין אחד.
מאכילין מיכן ואילול
מאכילין מיכן, ואוקימנא
מתבן שבין שתי הצדיות
גבה י' טפחים לא שרי
לכל חד חד וחד מניה, אלא
למיקם באפי' בהמות והיא
מילתא זאלא ואכלה, אבל
ליתן תבן לתוך קופה, וזה
לחציה על המבחן
ולחציה אסור. ואם הוא
מתבן בתוך הבית גבה י'
טפחים, והבית בין שתי
החצירות [החצירות],
זה נותן לתוך קופתו
ומאכיל זה נותן לתוך
קופתו ומאכיל, ומאי שנא
בית דאית ליה מחצות
ותקרה, כי מסיחית התבן
מ"י טפחים מינכרא מילתא
דחזי ליה דקא מירחק מן
התקרה, וכיון דנתמטע
מחצות טפחים ידע
התרוויא אסורין, ואי בעי
נועל פתח ביתו ומבטל
רשותו והוא אסור וחבירו
מותר, וכן אתה אומר גבי
שבת. פי' תבן מעובה
כמין חבילות שבין שני
תחומי שבת. דין גיב זה
ורוין מתבן שבין שתי
חצירות אחד הוא, ולא
שרו אלא למיקם באפי'
בהמות וחזיל היא
וחיכול. אבל לתת לתוך
קופתו או להאכילה הוא
לא, דכדי מפתח מ"י
טפחים כיון דליכא חצירה
לא מינכרא מילתא.
ואוקימנא דהא בית דאית
ביה היא מינכרא גובה י'
טפחים חסר משוה, והתבן
י' טפחים (חסר משוה)
וכל פתוח מ"י מלבד דמי,
שנמצא התבן כאלו מגיע
עד שמי התקרה, דבעינן
מחצות המגיעות לתקרה.

היא ברייתא דאין להציא ברייתא כיון שכול להציא המשנה ומה
שאומר בפ"ק דסוכה (דף ד.) תבן ואין עמיד לפנותו ועפר סתם
מחלוקת ר' יוסי ורבנן אע"ג דבמתני' דאהליות לא איירי רבנן מיד
תבן מ"מ מכל שכן דעפר שמעינן דבעי ציטול והא דפשיטא ליה
תבן וציטולו הוה מיעוט לרבנן שפיר
שמעינן מכל שכן דכרי דתבואה דמהני
ציטול והא דקאמר התם עפר סתם
מחלוקת רבי יוסי ורבנן הוה מני
למיימר נמי עפר ואין עמיד לפנותו
דבהא נמי פליגי רבנן ואמרי דלא
צטיל אלא אם כן ציטלו ואין עמיד
לפנותו לאו היינו ציטלו דממוכח התם
אלא משום רבי יוסי נקט עפר סתם
ולא חש להאריך ולמיינקט מריווי:
מאן תנא אהליות ר' יוסי היא.
אע"פ שלא היה יודע ברייתא
זו דקא מיימר יודע היה שרבי יוסי
דיבר על ההיא משנה דאהליות וכן
האי גוונא איכא דפרק קמא דיומא
(דף יד:) גבי מאן תנא תמיד ר"ש
איש המנפה היא:

הרי' הוא כבתם עפר ובטל.
וטומאה צוקעת ועולה
דקמתי דאהליות וא"ת והא ר' יוסי
קסבר דטומאה טמונה אינה צוקעת
בפ' העור והרטוב (חולין דף קסה):
דקאמר ר' יוסי חצילי המטה וסריגי
החלונות שפירשו על פני המט דחזיר
הנוגע שלא כנגד הנקב טהור ומוקי
לה בסמוכין לו בפחות מטפה ואומר
ר"י דמ"מ מהני ציטול לענין שלא יבא
טומאה לכלים צנדרו והא דל"ר יוסי
בפרק הש"ן (סוכה כא:) דקממוהי
עומד וממלא מפני קבר המהסר היינו
דוקא צקבר דכתיב קרא (נמדבר יט) או
צקבר שהמאחיל על הקבר טמא אבל
צעלמא קסבר ר' יוסי דלינה צוקעת
וטהור: **דקא"ם** לה באפה ואכלה
ואז"ה. ואם תאמר אם כן מאי איריא
דינקט רב הונא שלא יתן לתוך קופתו
ויאכיל כיון דאסור דאפילו להעמידה
אע"ג דלא מטלטל וי"ל דאי הוה נקט
ליה אסור להעמיד לא הוה ידעינן
מאי טעמא כל כמה דלא אשמעינן
שאסור לטלטל הלכך אשמעינן
שאסור ליתן לתוך קופתו משום דלמא
מיפסית ולאו אדעתא וממילא ידעינן
דאסור להעמיד: **ובן אתה מוציא**
גבוב ש"ה תבן. פירש בקונטרס גוב
צור ולא שני צור גבי תבן ויש
מפרשים לשון קש וגבצא:

שמע מנה מחצות שאין מגיעות
לתקרה שמן מחצות.
בתמיה פי' במחצות עראי כי הך
ולעיל (עב:) פסקין כרבי יהודה הסבר
דאמר לז"ה עירוב אחד לכולן במחציות
שאין מגיעות לתקרה והתם נמי
במחצות עראי איירי כפ"י (ה):

דכל

קאי ליה ויחשיבין דלמא שקיל צידים וספי לה ה"י כיון דאסורא דרבנן הוה דאיכא ניוחש: **דקא"ם** באפה. מתני' לאו דמוקים לה עלה צידים אלא
באפה שלא תלך במקום אחר ואיהי אולה וכלה וכולי האי לא גזור רבנן: **גים** שני שני **הצירות.** ושני בתים משתי החצירות פתוחין
לו: **כיצד הוא עושה.** להחיר מיהת את האחד ונועל את ביתו הפתוח לאותו בית ומבטל את רשותו ולקמן [עמוד ג] פריך תרתי למא לי נעילה
וביטול: **הוא אסור.** להוציא מאותו בית לחצר שלו שהרי ציטל רשותו וכל הבית כחצר"י אחרת הוא: **גבוב** שני שני **תחומי שבת.** צור
רצף להכניס בו תבן ואם בין שני תחומין הוה חזיו בתחום עיר זו וחזיו בתחום עיר זו אלו נטלין ואוכלין מתוך תחומין צידים טוב
וכן אלו ואין חוששין שמא אלו יקחו מן התחום השני: **כיון דאיכא** פקרה. ניכר שגג הגדיש מתרחק מן התקרה ואי מפסית מעשרה
רמי אנפשיה ופריש. ולנישנא דמוקפה נמי אין אסור משום מוקפה אלא מ"י ולמטה דכל מעשרה ולמעלה לאו אורת"י מחילה היא. אבל מתני' דקאי
מתבן בחצר ואין עליו תקרה לא מינכרא מילתא: **שמע מנה מחצות.** המפסיקות צדית ואין מגיעות לתקרה שמן מחציות ומיוצתא
דמאן דאמר בפרק הדר (לעיל דף עב.) גבי ה' מצורות ששצמו צטרקלין דבמחציות י' שרו צ"ה ומשום דאין מגיעות לתקרה לא מפלגי דיוירין:

תבן

לא ציטלו. לא ציטל ואין הטומאה צוקעת למעלה מן הגג שיש לה
אהל לעצמה: **רבי יוסי היא.** משום דאירי זה רבי יוסי כדאמרין
לקמן נקיט לה: **בן.** מלאוהו תבן וידעינן אנו שאינו צריך לו מכל
מקום לא ציטלו בפירוש: **הרי הוא כסתם עפר.** כעפר שאין אנו
ידעינן אם עמיד לפנותו אי לא
דסתמיה ציטל. אהלמא לר' יוסי עפר
סתם ציטל סתם תבן שאין אנו יודעינן
אם יצטרך לציטל לא ציטל: **עפר.**
וידעינן אנו שיפנהו ללאו סתמא הוא:
הרי הוא כסתם סבן. שאין אנו
ידעינן אם יפנהו אם לאו דסתמא לא
צטיל: **הנה איסור שבת.** כגון מתני'
כיון דעפר אינו ניטל בשבת סתמיה
צטיל: **אפילו ארנקי.** כיס מלא מעות
צטיל אם אכל תבן וקש ניטל למאכל
דבהמה: **למטיימיה קאי.** הלכך
סתם עפר צטיל ליה ואפילו לרבנן:
גים למטיימיה קאי. בתמיה: **לא**
שנו. דבעי נסר ד': **אלא** שנסנו
לחצו. ארכו של דף לרוחב החריץ
משפה לשפה כעין גשר: **אבל** לארכו.
שנתן לארכו של חריץ דף ד' אורך
על גבי יתדות אכל שפתו סתם קלת
רוחב החריץ ומיעטו מד': **אפילו כל**
שפוא. שהיתה דף קצרה ו' אפילו אינה
אלא כאלכז הר מיעטו לרוחב החריץ
מארבעה במשך מדת הפתח ומתני'
רצח ד' תנן: **זו שלא כנגד זו.** שהיתה
זו צולטת לרה"ר יותר מחציתה לא
סגי להו צנסר ארבעה: **אין צין זו**
לזו ג'. אין רחוקה זו מזה שלשה:
מתני' מסבן. גדיש של תבן
ומפסיק על פני רוחב כל החצירות:
מאכילין. מן הפתח לצדמתן ולא
חיישין דלמא ממעיט תבן מ' דהו"א
לה חדא רשותא ואסרי אהדי ולא
מסקי אדעתיהו ומטלטלי בחצר להא
לא חיישין דהא אפילו אימעיט אי לא
הו מיעט על פני עשר אמות ויותר
לא אסרי דהא עד עשר פיתמא הו
ואין בתמה ממעט כל כך דאכילתה
בשבת אחד: **נתמטע הסבן.** על ו' כל
החצר או במשך י' אמות ועוד:
מערבין אחד. אם נתמטע בחול:
גב' שלא יקו. צידים לתוך קופתו
למא שקיל טובא וממעיט ליה
מעשרה וקא מטלטל בחצר האסורה
ומאכילין דקמתי צמתי"י שהצמיה
צאה ואוכלת והתם לא חיישין ללמא
ממעט דבהמה קלי קלי אכלה. לישנא
אחרת לא יתן לתוך קופתו משום
דמוק' מאתמול למחילה זו: **ולאוקמי.**
בתמיה על התבן כדי לאכול שרי ולא
גזירין דילמא שקיל צידים וספי לה
אהלמא חמיר עליה אסור דרבנן ולא
עבר עליה: **והא אי"ר חנינא מעמיד**
אדם את צמח ע"ג עשבים.
מחוצרים לאכול ולא חיישין דלמא
עקר צידים ומאכיל לה דהא חמיר
עליה אסור שבת אבל אסור מוקפה

קאי ליה ויחשיבין דלמא שקיל צידים וספי לה ה"י כיון דאסורא דרבנן הוה דאיכא ניוחש: **דקא"ם** באפה. מתני' לאו דמוקים לה עלה צידים אלא
באפה שלא תלך במקום אחר ואיהי אולה וכלה וכולי האי לא גזור רבנן: **גים** שני שני **הצירות.** ושני בתים משתי החצירות פתוחין
לו: **כיצד הוא עושה.** להחיר מיהת את האחד ונועל את ביתו הפתוח לאותו בית ומבטל את רשותו ולקמן [עמוד ג] פריך תרתי למא לי נעילה
וביטול: **הוא אסור.** להוציא מאותו בית לחצר שלו שהרי ציטל רשותו וכל הבית כחצר"י אחרת הוא: **גבוב** שני שני **תחומי שבת.** צור
רצף להכניס בו תבן ואם בין שני תחומין הוה חזיו בתחום עיר זו וחזיו בתחום עיר זו אלו נטלין ואוכלין מתוך תחומין צידים טוב
וכן אלו ואין חוששין שמא אלו יקחו מן התחום השני: **כיון דאיכא** פקרה. ניכר שגג הגדיש מתרחק מן התקרה ואי מפסית מעשרה
רמי אנפשיה ופריש. ולנישנא דמוקפה נמי אין אסור משום מוקפה אלא מ"י ולמטה דכל מעשרה ולמעלה לאו אורת"י מחילה היא. אבל מתני' דקאי
מתבן בחצר ואין עליו תקרה לא מינכרא מילתא: **שמע מנה מחצות.** המפסיקות צדית ואין מגיעות לתקרה שמן מחציות ומיוצתא
דמאן דאמר בפרק הדר (לעיל דף עב.) גבי ה' מצורות ששצמו צטרקלין דבמחציות י' שרו צ"ה ומשום דאין מגיעות לתקרה לא מפלגי דיוירין:

(א) [מוספתא דהלכות פ"י
ה"ה סוכה ד.]. (ב) [לעיל
עמ.]. (ג) שבת קכב. (ד) [ג'
הערוך פ' ע"א גבי ע"ל מתבן
פ"י תבן מעובה כמו
פחיתות]. (ה) רש"י מ"י,
(ו) [לעיל עמ.]. (ז) ב"מ:
לחצר. (ח) [ל"ל ע"ד].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רבא הא דתנן
ובן שתי גזירותא דכרי
זו כנגד זו אין זו שלא כנגד
זו או זו למעלה מזה לא
חו למעלה מזה נמי:
(ב) רש"י ד"ה אפילו כי
ואפילו אינה: (ג) ד"ה
נתמטע הסבן על פני רוחב
כל החצר: (ד) תוס' ס"ה
שמע וכו' דפריש התם. נ"ב
ד"ה במחציות:

גליון הש"ס

גמ' מאן תנא עירובין ר'
יוסי היא. עיין לקמן דף
פ"ד ע"ה מ"ה צור מאי
איכא למימר:

מוסף רש"י

ר' יוסי אומר תבן ואין
עמיד לפנותו וכו'. ופליג
בין אשנן בין אחריות,
לדורות היינו עפה
וקאמר פ"ק לרצף ציטול.
וא"ל ר' יוסי תבן אם ידע
שאין עמיד לפנותו הרי
הוא בטל מאליה, וגזירות
אפילו סתמא דלא ידע אי
עמיד לפנותו או לא,
מתמא בטל אלא אם כן
ידע דעמיד לפנותו,
דההיא הרי כסתם תבן ולא
צטיל (סוכה ד.).

רבינו הגאון

בסתמא לא בטיל. ופריך
רב הונא מאן תנא אהליות
ר' יוסי ופליג אתנא דידן.
אני והא ר' יוסי איכא
גמ', דתנן באהליות פרק
[ט"ו] ר' יוסי אומר תבן
ואין עמיד לפנותו הרי הוא
כסתם עפר ובטיל, עפר
[ואין עמיד] [ועתה]
לפנותו הריהו כסתם תבן
ואינו בטל. קמתי מיהת הרי
הוא כסתם עפר ובטל,
מכלל דר' יוסי סבר עפר
סתם בטל. אלא תנא
דעירובין הוא ר' יוסי
ופליג עליה תנא דאהליות.
רב הונא בריה דרב יהושע
אמר גבי איסור שבת אפי'
אונקי בטל לכל שכן עפר
או צורות. רב אשי אמר
בית אחרין לא רמינן,
חריץ למטימיהו קאי
הילכך סתמא בטיל, אבל
בית לאו למימלחא קאי,
הילכך אי פריש וביטלה
אין אי לא. מתני', נתן
עליו נסר שרוב ד' טפחים
כו'. אמר רבא לא שנו
שאם נתן בחריץ נסר
פתוח מ"י טפחים מערבין
שנים ואין מערבין אחד,
אלא בזמן שהרשות הו'
הנסר מזה הצד לצדו
האחר של חריץ לרחבו,
אבל אם נתן זה הנסר
לארכו של חריץ מצד אחד
של חריץ, אפי' פתוח מ"י
טפחים אחד, שהרי מיעט
החריץ מ"י טפחים, לפי
שרוב החריץ שונו כי
הוא [ירחב ד', ואם] נתן